

İŞÇİLİK BİLİNCİ VE SINIF BİLİNCİ

Aydınlık Gazetesi, 27 Şubat 2018

Yıldırım Koç

Türkiye’de yaşamını bir başkasına ait işyerinde çalışarak kazanan insan sayısı hızla artıyor. Ancak bu işçilerin bir bölümü hâlâ işçilik bilincine ve sınıf bilincine sahip değil.

İşçilik bilinci, bir kişinin geçimi için bir işverenin yanında çalışmak zorunda olduğunu kavramasıdır. Sınıf bilinci ise, bu işçinin, bu durumda olanın yalnız kendisi olmadığını, sorunlarının çözümünde kendisi gibi olanlarla birlikte davranması gerektiğini içselleştirmesidir.

İşçilik bilincinin ve sınıf bilincinin gelişmesini önleyen veya geciktiren bazı etmenler var.

KÖYDE YAŞAYAN İŞÇİLER

Bazı işverenler kendileri için akıllı bir yöntem bulmuşlar. İşçi köyde oturuyor. Fabrikanın servisleri işçiyi her gün fabrikaya getirip götürüyor. Bir aileden genellikle iki kişi, farklı vardiyalarda çalışıyor. Böylece köyde oturan işçi, tarımsal faaliyetleri de aksamadan sürdürebiliyor. Köyde oturduğu için kira ödemiyor. Belki suya para vermiyor. Evinin bahçesinde bazı ihtiyaçlarını yetiştirebiliyor. Tarlası varsa ekıyor. Belki hayvancılık da yapıyor. İşveren bu işçilerin sigortasını yatırıyor. İşçi böylece sağlık hizmetinden yararlanabiliyor ve gelecekte emekli olmayı düşünüyor. Bu işçiye asgari ücret ödeseniz bile, bundan tatmin oluyor; sendikalaşmıyor, örgütlü mücadeleye girmiyor. Köy yerinde bir aileden iki kişi asgari ücret olsa, tarımsal faaliyetler de dikkate alındığında, para bile biriktirilebilir. İş böyle olunca, bu işçilerde bırakın sınıf bilincini, işçilik bilinci bile gelişmiyor.

KÖYDEN GELİRİ OLAN İŞÇİLER

Bir başka grup işçi şehirde yaşıyor, ancak köyüyle bağı devam ediyor. Köyde aileden kalan tarlalar veya bahçeler var. İşçi şehirde yaşasa da, bazı ihtiyaçları köyden karşılanıyor ve kiraya verdiği tarlalardan bir miktar para geliyor.

Ancak bu yan gelir zaman içinde azalıyor. İşçi, şehirde bir ev almak istediğinde, köyündeki evini veya tarlalarını satıyor ve köyden büyük ölçüde kopuyor.

Bu işçilerde işçilik bilinci ve ardından sınıf bilinci geliyor.

KÖYDE DE ÇALIŞAN İŞÇİLER

1950’li yıllarda çok yaygın bir uygulama, asıl olarak köyde yaşayan kişinin, gelir elde etmek için yılın belirli dönemlerinde şehirde işçilik yapmasıydı. Bu kişilerin öncelikli amacı, işçilik yaptıkları sürede mümkün olduğunca çok para biriktirip, köydeki ihtiyaçlarını karşılamaktı.

Bu uygulamanın diğer bir biçimi de, bir dönem Zonguldak Kömür Havzası’ndaki münavebeli veya gruplu işçilerdi. Bu işçiler yılın yaklaşık yarısında köylerinde yaşarlardı, yarısında madende çalışarlardı.

Günümüzde bazı bölgelerde mevsimlik iş yaygındır. Bu işleri yapanların büyük bölümü de hem köylüdür, hem işçilik yapar. Örneğin, çay üreticilerinin epeyce bir bölümü, çay toplandıktan sonra çay fabrikalarında işçi olarak çalışır. Şeker pancarı üreticilerinin bir bölümü, kampanya döneminde şeker fabrikalarının işçisidir. Yangınla mücadelede görevlendirilen orman işçilerinin de durumu benzerdir. Bu gruptaki kişiler yılın belirli bir döneminde işçilik yapsalar da, anlayış olarak büyük ölçüde köylüdürler.

ARAZİ SATMAYI HEDEFLEYENLER

Bir de sanayinin İstanbul’dan Trakya’da bazı bölgelere, Düzce taraflarına, İzmir’in yakınlarına kaymasıyla birlikte arazilerin değer kazanmasının yarattığı bir çarpıklık vardır. Fabrikalarda çalışan işçilerin bir bölümünün öncelikli amacı, aileden kalan tarlayı iyi bir fiyattan bir fabrikaya satarak “hayatını kurtarmak”tır. Fabrikadaki işin amacı, “adresim olsun ve sigortam çalışsın”dır. Bu gruptakilerde de işçilik bilinci ve sınıf bilinci genellikle gelişmez.